

Justis- og politidepartementet

Sendes utelukkende på e-post til;
postmottak@jd.dep.no

Deres referanse
201107236- /HIH

Vår referanse
jof

Dato
Tirsdag 20. mars 2012

Kopi; Riksadvokaten,
Politidirektoratet

Høring – økt bruk av konfliktråd

Politijuristene viser til departementets høringsbrev av 19. desember 2011, med frist for å svare 19. mars 2012. Vi beklager forsinkelsen.

Sakens bakgrunn

En arbeidsgruppe har sett på økt bruk av konfliktråd, og fremmer flere forslag til lovendringer og tiltak for å oppnå det. Arbeidsgruppen ønsker å lovfeste dagens organisering og å lovfeste og synliggjøre prinsippene som ligger til grunn for konfliktrådsordningen. Vi er grunnleggende positive til både initiativet og deler fullt det formålet som er beskrevet av arbeidsgruppen. Våre betraktninger konsentrerer seg om hvordan norsk politi og påtalemyndighet er innrettet for å nå de mål tiltakene skal hjelpe samfunnet å nå.

Effekt for politi- og påtalemyndighet

Prinsippene setter grenser for hvilke saker som er egnet for konfliktrådsbehandling og hindrer uthuling av ordningen. De virker velbegrunnet og vi har ingen merknader til det.

Som arbeidsgruppen, ønsker heller ikke Politijuristene at konfliktrådet skal bli et nytt organ ved siden av kriminalomsorgen. Gjennomgående er det også lett å være enig i at kunnskapen om konfliktråd er for lav blant dem som kan oversende saker til konfliktrådet. Arbeidsgruppen foreslår en norsk oversettelse av begrepet restorative justice, og fremmer forslag til ny konfliktrådslov § 4 ”gjenopprettende prosess”. Det er nærmere definert slik: ”Konfliktrådets virksomhet skal bygge på en prosess hvor alle som er berørt av et lovbrudd eller en konflikt samarbeider for i fellesskap bestemme hvordan man skal håndtere virkningene av lovbruddet eller konflikten og dets følger for fremtiden.” Utover at det kan bli en noe omfattende krets av personer og interesser, har vi ingen merknader til den utformingen.

Konfliktrådsordningen bør fortsatt være frivillig og bygge på samtykke. Samtykket skal være reelt og informert, noe som nødvendiggjør en viss kontakt med de impliserte. Det er vår erfaringen at det i politiet er lavt fokus på denne fasen, og at det forholdsmessig rettes større fokus på andre og mer utviklende sider ved det polisiære arbeidet. Det er gode eksempler på det motsatte, men det er

nærliggende å tro at politiet har lite fokus på å legge til rette for konfliktråd i konkurranse med andre oppgaver.

Det blir foreslått en ny alternativ reaksjon for barn under 18 år, kalt ungdomsoppfølging, som skal erstatte påtaleunntelser med vilkår om oppfølgingsteam. Det er meningen at den også skal erstatte betingete dommer og nedre sjikt av samfunnsstraffen. Reaksjonen skal brukes der ungdommen har begått kriminalitet og der det er grunn til å anta at han/hun vil begå nye lovbrudd. Den, altså ungdomsoppfølging skal tidsbegrenses til seks måneder og ligge inntil den nye ungdomsstraffen som regjeringen har foreslått i Prop. 135 L (2010-2011). Reaksjonen foreslås regulert i straffeprosessloven § 71 a nytt annet ledd. Arbeidsgruppen foreslår også at overføring til konfliktråd skal være en foretrukket reaksjon for påtalemyndigheten for barn mellom 15 og 18 år. Dette kommer til uttrykk i forslag til straffeprosessloven § 71 a, nytt tredje ledd. Den må gjerne være den foretrukne reaksjonen, men det er viktig at det ikke låser påtalemyndigheten til en bestemt reaksjon. Det er dessverre slik at det av og til er behov for et større spekter av alternativer å velge mellom, og det er etter vårt syn bedre om dette skjer etter en friere skjønnsutøvelse enn det forslaget legger opp til.

Ellers blir det antydning, i kapittel 14, at påtalemyndigheten bør måles på antall saker som forberedes med påstand om konfliktråd. Det har noe godt for seg. Like fullt vil vi foreslå at dette heller bør måles på en annen måte. Det er fordi virkeligheten i dag er at det stort sett er påtaleansvarlig eller møtende aktor som må etterforske saken med tanke på konfliktråd. Dersom man heller forsøker å innrette politiet mot en slik reaksjon kan man oppnå at hele fokuset flyttes til et tidligere stadiet av undersøkelsene politiet gjør. Det er ofte slik at påtaleansvarlig kommer sent inn i saken, og at saken da i realiteten er ferdig for avgjørelse. Da blir det kunstig å forlange at påtalemyndigheten skal innrette saken for domstolsbehandling med det formålet som er foreslått.

Av økonomiske konsekvenser blir det foreslått å opprette stillinger til familievoldskoordinatorer. Først i de større byene, deretter som en landsdekkende ordning. Arbeidsgruppen anbefaler å øke kunnskapen om gjenopprettende prosesser ved å gjøre det til en del av undervisningsopplegget ved universiteter og andre skoler i Norge. De foreslår også å etablere kursopplegg for praktiserende jurister, noe som er et tema som forbundet vel kanskje mener noe om. For å sørge for at underliggende etater oppfyller ønskede mål, har staten styringssystemer hvor gjennomføringen av målene kan rapporteres. Arbeidsgruppen foreslår ulike rapporteringer for politi, kriminalomsorg, domstolene og konfliktrådene.

At sekretariatet for konfliktrådene bør ansatte en jurist som har sine arbeidsoppgaver spisset inn mot blant annet politisamarbeid er etter vår oppfatning en god ide. Konfliktrådene skal også behandle alvorlige saker og kan derfor støte på problemer av juridisk karakter som de har behov for å drøfte. Juristkompetanse bør ligge på sekretariatsnivå for å ha en landsdekkende rådgivende funksjon til konfliktrådene. De bør også ha hovedansvaret for å markedsføre ordningen mot påtalejurister som fortsatt er hovedleverandør av saker til konfliktrådet. Dessuten bør det etableres dialog med ledelsene ved de enkelte politidistrikter for å bedre forståelsen av hvordan saker forberedes for slik reaksjon.

Avslutningsvis

Politijuristene ser absolutt verdien av konfliktråd, men samtidig byr det på noe ekstrainsats våre medlemmer ikke alltid føler de har tid til. Vi deler ønsket om at flere saker sendes konfliktrådet. Fra at antall saker til konfliktrådet viste en økning hvert år, har nå kurven flatet ut og heller gått litt nedover. Politijuristene er på mange måter "krumtappen" i systemet, siden det er påtalemyndigheten

som tar avgjørelsen om saken egner seg for konfliktråd eller ikke. Noe av problemet er at saker må etterforskes med tanke på konfliktråd, noe vi er usikker på hvor godt etterleves i dag. Det er den enkelte jurist er ansvarlig overfor den reaksjon som gis ved et lovbrudd. Storting og regjering kan si mye generelt. Vi lytter til de signalene vi får fra vår ledelse – riksadvokat og politimester. De signaler vi har fått fra riksadvokaten har hatt stor betydning for den utvikling som tross alt har skjedd de senere år..

Produksjonsfabrikk

Politiet er i ferd med å bli en produksjonsfabrikk og ikke en kvalitetsfabrikk. Det er ideelt at etterforskere og jurister sitter sammen og diskuterer seg fram til det beste måten å reagere på. Det er det ikke alltid tid til. Tidsaspektet og arbeidsmengden gjør også at det blir liten tid å sette seg inn i forskning som viser gode resultater når offer og lovbryster møtes. Frykten for å bli kritisert, veldig styringslojale og litt usikkerhet om hva som bør sendes til konfliktråd, kan være årsaker til at ikke flere saker sendes. I stedet for å snakke om hva vi får til, dreier diskusjonene seg om mer penger og at flere skal utdannes til politi. Vi håper departementet er oppmerksom på den effekten i det videre arbeidet, og vi vil vise til at Politidirektoratets tall viser at antall politijurister har holdt seg stabilt siden 2006. I samme periode har antall ansatte i norsk politiet økt relativt kraftig. Denne ubalansen virker til å være underkommunisert og vi ber om at det vurderes når man nå vurderer å ytterligere økte arbeidspresset på den eneste arbeidstakergruppen i politiet som faktisk måles på individuelt nivå.

Jan Olav Frantsovold
Leder